

קדושת העם והארץ

פרשת אחרי מות מוכרת היטב לכולנו מהקריאה בתורה ליום הכיפורים. בבוקר אנו קוראים על סדר העבודה של כהן גדול בבית המקדש, ואילו אחר הצהריים אנו קוראים את פרשת העריות. כבר נשאלה השאלה האם זוהי אכן הקריאה המתאימה והדרושה לרגעי קדושה כאלה, הרי אלו הם רגעים בהם בני אדם מתעלים על יצרם. ישנן כמה תשובות לדבר, אך דומה שהתשובה טמונה בהבנת גרעינה המרכזי של פרשה זו. על מנת להבין זאת צריך לעמוד על קושי נוסף. בשנה זו קוראים אנו את פרשות אחרי מות וקדושים באותה השבת. מי שיעקוב היטב אחר הקריאה יגלה שישנן שתי "פרשיות של עריות" בפרשות אלה. פרשה אחת נמצאת בפרק יח, והאחרת בפרק כ. מעיון בפרשה בפרק כ' ברור שענינה המרכזי הוא העונש שיושט על החוטאים בעריות, ואילו הפרשה בקדושים מפרטת את האיסור, אך עדיין לא ברור מדוע היה צורך להפריד את הפרשות לשני מקומות ולחזור בפירוט ניכר על כל הרשימה? תשובה לדבר ניתן למצוא בעיון מעמיק בשתי הפרשות. אין כאן המקום לערוך השוואה מפורטת בין הפרשיות, אך מעיון בפתיחה ובסיום של כל פרשייה ניתן לעמוד על הבדל מרכזי במגמת שני הפרקים. בפרק יח' הכותרת היא: "כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחַק תִּיהְיֶה לֹא תֵלְכוּ". ואילו הכותרת בפרק כ' הינה: "וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם". הדגש בשתי הפרשיות שונה לחלוטין. חובת השמירה על עניין העריות בארץ ישראל בפרשת אחרי מות נובע **מקדושת ארץ ישראל**, ואילו החובה להישמר מאותו עניין עצמו נובע בפרשת קדושים מתוקף **קדושת עם ישראל**. הרמב"ן מחליט לבאר את שיטתו הייחודית בנוגע לקשר המיוחד שבין כל המצוות לארץ ישראל בפרשתנו, מכיון שהתורה יוצרת קשר שאינו מובן מאליו בין מצוה כמו עריות לבין חיי ארץ ישראל. בפרק יח' מדגישה התורה שארץ ישראל אמורה לשמש כניגוד לארץ כנען וארץ מצרים. כאן בעצם חושפת בפנינו התורה את העומק של קדושת ארץ ישראל. הקשר בין המצוות לבין הארץ איננו רק במצוות התלויות בארץ, אלא בכלל המצוות. לפיכך היה צורך לכתוב פרשה זו פעמיים. פרשת העריות הינה בנין אב לכל מצוות התורה והיא מלמדת אותנו שעם ישראל מחוייב לקיום מצוות התורה מכח שני עקרונות. העיקרון הברור והמובן הוא הקדושה שנתברכו בה עם ישראל. העיקרון השני והמפתיע הוא שישנו חיוב לקיום מצוות מכח החיים בארץ ישראל. התורה רואה בארץ ישראל את מקום שכינתו של הקב"ה ולכן החיים בה חייבים לחיות בה בקדושה. מצד שני גם בתקופות שעם ישראל ייצא מחוץ לארצו הוא מחוייב במצוות מכח קדושת עם ישראל. עניין זה מודגש פעם נוספת בסוף הפרשיות. בפרק יח' הסיכום הוא: "וְתִטַּמְּא אֶרֶץ וְאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עֲלֶיהָ וְתִקָּא אֶרֶץ אֶת יִשְׂרָאֵל" – הדגש הוא על הפגיעה בקדושת ארץ ישראל. ואילו בפרק כ' הסיכום הוא: "וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' וְאַבְדַּלְתֶּם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי" – הדגש הוא על קדושת עם ישראל. מכאן ניתן לחזור לסיבת קריאתה של פרשה זו במנחה של יום הכיפורים. בבוקר יום הכיפורים קוראים על עמידת עם ישראל בחצרות בית המקדש בעומדם לפני ה'. בערב של יום מלמדים א ותנו חז"ל לשים לב לכך שהקדושה אינה מצויה רק בבית המקדש, אלא היא שורה בכל ארץ ישראל. כל יהודי חייב לדעת שאין השכינה מוגבלת לגבולות בית המקדש, אלא היא מגיעה לכל מקום בארץ ישראל. מצוה על כל יהודי להנציח את המפגש המתרחש ביום הכיפורים בבית המקדש ולהעתיקו לביתו ולנחלתו. עומדים אנו בחודש אייר המנקז לתוכו רעיונות מרכזיים מתקופות שונות. מצד אחד אלו הם ימי הספירה שבסודם קשורים לתקופת הקציר בארץ ישראל. ספירה זו מבטאת את נוכחותו של הקב"ה בחיי ארץ ישראל. מצד שני זוכרים אנו בימים אלה את מות תלמידיו של רבי עקיבא על כך שלא נהגו כבוד זה בזה. בכך אנו זוכרים את הדר ישה המיוחדת שיש מעם ישראל לחיות כעם קדוש. בתקופתנו נוספה משמעות מיוחדת לרעיונות קדומים אלה בארועים המיוחדים של חודש אייר. החל ביום השואה דרך יום הזיכרון ויום העצמאות וכלה ביום ירושלים. ימים אלה הינם ביטוי מעמיק מאין כמוהו לאותה מסירות שיש לעם ישראל להקריב ולהתמסר עבור קדושת ארץ ישראל וקדושת עם ישראל. דורנו זוכה לחיות בצורה מוחשית את החלום של החיבור בין קדושת עם ישראל לקדושת ארץ ישראל. לא בכדי אומרים אנו בימים אלה תפילות של זיכרון על אותם "אשר מסרו נפשם על קדושת השם העם והארץ". האתגר הגדול העומד לפתחנו הוא לפוך את הקרבן שלהם למשמעותי בכך שנדע **לחיות את חיינו על פי קדושות אלה**.